

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף לה עמוד א

1 משנה. אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח: בחטים, בשעורים, בכוסמין, ובשיפון, ובשיבולת שועל. ויוצאין
2 בדמאי ובמעשר ראשון שנטלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שנפדו, והכהנים בחלה ובתרומה, אבל לא בטבל, ולא
3 במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו, ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו. חלות התודה ורקיקי נזיר, עשאן לעצמו - אין
4 יוצא בהן, עשאן למכור בשוק יוצאין בהן.
5

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף לה עמוד ב

6
7
8
9 תנו רבנן: יכול יוצא אדם ידי חובתו בטבל שלא נתקן. - כל טבל נמי, הא לא נתקן! - אלא: בטבל שלא נתקן כל צרכו,
10 שנטלה ממנו תרומה גדולה ולא נטלה ממנו תרומת מעשר, [מעשר] ראשון ולא מעשר שני, ואפילו מעשר עני, מניין?
11 תלמוד לומר +דברים טז+ לא תאכל עליו חמץ - מי שאיסורו משום כל תאכל עליו חמץ, יצא זה שאין איסורו משום כל
12 תאכל חמץ, אלא משום כל תאכל טבל. - ואיסורא דחמץ להיכן אזלא? אמר רב ששת: הא מני - רבי שמעון היא, דאמר:
13 אין איסור חל על איסור. דתניא, רבי שמעון אומר: האוכל נבלה ביום הכפורים פטור. רבינא אמר: אפילו תימא רבנן;
14 מי שאיסורו משום כל תאכל חמץ בלבד, יצא זה שאין איסורו משום כל תאכל חמץ בלבד, אלא אף משום כל תאכל
15 טבל. - מידי בלבד כתיב? - אלא מחזורתא כדרב ששת.
16

17 רמב"ם הל' חמץ פ"ו הלכה ז

18
19 אין אדם יוצא ידי חובתו באכילת מצה שהיא אסורה לו כגון שאכלה טבל או מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו או ו
20 שגזלה, זה הכלל כל שמברכין עליו ברכת המזון יוצא בה ידי חובתו וכל שאין מברכין עליו ברכת המזון אין יוצא בה
21 ידי חובתו.

ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קנז

22
23
24 והמצוה הקנ"ז היא שצונו לספר ביציאת מצרים בליל חמשה עשר בניסן בתחלת הלילה כפי צחות לשון המספר. וכל מה
25 שיוסיף במאמר ויאריך הדברים בהגדלת מה שעשה לנו השם ומה שעשו עמנו המצרים מעול וחמס ואיך לקח השם
26 נקמתנו מהם ובהודות לו ית' על מה שגמלנו מחסדיו יהיה יותר טוב. כמו שאמרו (הגש"פ) כל המאריך לספר ביציאת
27 מצרים הרי זה משובח. והכתוב שבא על הצווי הזה הוא אמרו ית' (ס"פ בא) והגדת לבנך ביום ההוא וכו'. ובא הפירוש
28 (שם ומכיל) והגדת לבנך יכול מראש חדש תלמוד לומר ביום ההוא אי ביום ההוא יכול מבעוד יום תלמוד לומר בעבור
29 זה בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך. כלומר מתחלת הלילה חייב אתה לספר. ולשון
30 מכילתא [דרשב"י במדרש הגדול] מכלל שנאמר כי ישאלך בנך יכול אם ישאלך אתה מגיד לו ואם לאו אין אתה מגיד
31 לו תלמוד לומר והגדת לבנך אע"פ שאינו שואלך אין לך אלא בזמן שיש לו בן בינו לבין עצמו בינו לבין אחרים מניין
32 תלמוד לומר ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם מצרים. כלומר שהוא צוה לזכרו כמו אמרו (עשה"ד
33 ע' קנה) זכור את יום השבת לקדשו. וכבר ידעת לשון אמרם (הגש"פ) ואפילו כולנו חכמים כלנו נבונים כלנו יודעים את
34 התורה כלה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים וכל המספר ביציאת מצרים הרי זה משובח. וכבר התבאר משפטי מצוה
35 זו בסוף פסחים (קטו ב - קיא א):
36

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ז הלכה ד

37
38 וצריך להתחיל בגנות ולסיים בשבח, כיצד מתחיל ומספר שבתחלה היו אבותינו בימי תרח ומלפניו כופרים וטועין אחר
39 ההבל ורודפין אחר ע"ז, ומסיים בדת האמת שקרבנו המקום לו והבדילנו מן התועים וקרבתו ליחודו, וכן מתחיל ומודיע
40 שעבדים היינו לפרעה במצרים וכל הרעה שגמלנו ומסיים בנסים ונפלאות שנעשו לנו ובהירותנו, והוא שידרוש
41 +דברים כ"ו+ מארמי אובד אבי עד שיגמור כל הפרשה, וכל המוסיף ומאריך בדרש פרשה זו הרי זה משובח.
42

43 הלכה ה

44 כל מי שלא אמר שלשה דברים אלו בליל חמשה עשר לא יצא ידי חובתו ואלו הן, פסח מצה ומרור, פסח על שם שפסח
45 המקום ב"ה על בתי אבותינו במצרים שנאמר +שמות י"ב+ ואמרתם זבח פסח הוא לה' וגו', מרורים על שם שמררו
46 המצרים את חיי אבותינו במצרים, מצה על שם שנגאלו, ודברים האלו כולן הן הנקראין הגדה.

- 1 הלכה ו
2 בכל דור ודור חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא עתה משעבוד מצרים שנאמר +דברים ו+ ואותנו
3 הוציא משם וגו', ועל דבר זה צוה הקב"ה בתורה +דברים ה'+ וזכרת כי עבד היית כלומר כאילו אתה בעצמך היית עבד
4 ויצאת לחירות ונפדית.
5
6 הלכה ז
7 לפיכך כשסועד אדם בלילה הזה צריך לאכול ולשתות והוא מיסב ב דרך חירות, וכל אחד ואחד בין אנשים בין נשים
8 חייב לשתות בלילה הזה ג ארבעה כוסות של יין, אין פוחתין מהם, ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה לא יפחתו לו
9 מארבעה כוסות, שיעור כל כוס מהן רביעית.
10 **רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ח הלכה ה**
11
12 ואומר לפיכך אנו חייבין להודות להלל לשבח לפאר להדר לרומם לגדל ולנצח למי שעשה לנו ולאבותינו את כל הנסים
13 האלו והוציאנו מעבדות לחירות מיגון לשמחה ומאפלה לאור גדול ונאמר לפניו הללויה, ה הללויה הללו עבדי ה' וגו' עד
14 חלמיש למעינו מים, וחזתם ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים והגיענו ללילה הזה
15 לאכול בו מצה ומרורים, ובזמן הזה מוסיף כן ה' אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים
16 לקראתנו לשלום שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים שיגיע דמם על קיר מזבחך
17 לרצון ונודה לך שיר חדש על גאולתנו ועל פדות נפשנו ברוך אתה ה' גאל ישראל, ומברך בורא פרי הגפן ושותה הכוס
18 השני.
19 **רא"ש מסכת פסחים פרק י סימן ל**
20
21 ונהגו באשכנז ובצרפת לעשות מעשרון אחד זכר ללחמי תודה שהיוצא מבית האסורין מביא לחמי תודה ולחמי תודה
22 באין ג' מינין של מצה [חלות] ריקין ורבוכה. ושלוש חלות עושיין מעשרון אחד דכל מין ומין היו שלשה עשרונות
23 ושליש עשרון ומכל מין היו עושיין עשר חלות דהיינו שלש מן עשרון אחד.
24
25 השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם שכחת העשין
26
27 מצוה טו שנצטוינו להודות לשמו ית' בכל עת שנקרא בתורה על הטובה הגדולה שעשה לנו בתתו תורתו אלינו והודיענו
28 המעשים הרצויים לפניו שבהם ננחל חיי העולם הבא. וכאשר נצטוינו בברכה אחר כל האכילה כן נצטוינו בזו. ובשלישי
29 שלברכות (כא א) אמרו מנין לברכת התורה לפנייה מן התורה שנ' כי שם י"י אקרא הבו גודל לאלהינו. ורצה ללמוד
30 ברכת המזון לפניו שיהיה מן התורה ק"ו מזה. אמרו ומה תורה שאינה טעונה ברכה לאחריה טעונה לפנייה מזון שטעון
31 לאחריה אינו דין שטעון לפניו. והשיבו על זה מדרך הפירכות מה לתורה שכן חיי עולם. ועוד תנן על המזון מברך
32 לאחריה ואינו מברך לפניו. וחפצם בזה שכיון שבעל קרי אינו מברך לפניו במזון והוא מברך לאחריה נלמוד שברכה
33 לאחריה בלבד היא מן התורה ולפיכך אינה בטלה מפני תקנתם בטביל' בעלי קריין ושמע מינה דקל וחומר פריכא הוא.
34 והעולה מזה שברכת התורה לפנייה מצות עשה דאורייתא. ובגמרא דבני מערבא (רפ"ז) אמרו כתוב בתורה ברכה לפנייה
35 ואין כתוב בה ברכה לאחריה מה כתוב בה לפנייה כי שם י"י אקרא הבו גודל לאלהינו כתוב במזון ברכה לאחריה אין
36 כתוב בו ברכה לפניו מה כתוב בו לאחריה ואכלת ושבעת וברכת את י"י אלהיך ומנין ליתן את האמור בזה לזה וכו'.
37 מכלל זה מתבאר שהברכה הזו מן התורה. ואין ראוי למנותה מצוה אחת עם הקריאה כמו שמקרא בכורים (ע' קלב) אינו
38 נמנה אחת עם הבאתן (ע' קכה) וספור יציאת מצרים (ע' קנז) עם אכילת הפסח (ע' נו
39
40 ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קלב
41
42 המצוה הקל"ב היא שצונו לספר טובותיו אשר הטיב לנו והציל אותנו ומתחיל בענין יעקב אבינו ומסיים בעבודת
43 המצרים וענותם אותנו ולשבחו על כל זה ולבקש ממנו להתמיד הברכה כשיביא הביכורים. והוא אמרו יתעלה (שם)
44 וענית ואמרת לפני י"י אלדיך ארמי אובד אבי ומה שבא אחר זה מן הפרשה כולה. ומצוה זו נקראת (סוטה פ"ז מ"ב - ג)
45 מקרא ביכורים. וכבר התבאר משפטיה במסכת בכורים ובפרק שביעי מסוטה (לב א, לג א). ואין הנשים חייבות בה:
46

- 1 דברים פרק כו
- 2 (א) והיה כִּי־תבוא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִקְנֶה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה וְיִרְשָׁתָהּ וְיִשְׁבַּתְּ בָּהּ:
- 3 (ב) וְלִקְחָתָּ מֵרֵאשִׁיתוֹ כָּל־פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְרֵא מֵאֲרֻצֶּיךָ אֲשֶׁר יִקְנֶה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וְשָׂמַתְּ בַטֶּנָּא וְהִלַּכְתָּ אֶל־הַמְּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יִקְנֶה אֱלֹהֶיךָ לְשִׁכּוֹן שְׁמוֹ שָׁם:
- 4 (ג) וּבֹאֲתָ אֶל־הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַיָּמִים הַהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לִיקְנֹה אֱלֹהֶיךָ כִּי־בִאֲתִי אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יִקְנֶה לְאַבְתָּיִנוּ לָמֶת לָנוּ:
- 5 (ד) וְלִקַּח הַכֹּהֵן הַטֶּנָּא מִיָּדְךָ וְהִנִּיחֹ לַפְּנֵי מִזְבֵּחַ יִקְנֶה אֱלֹהֶיךָ:
- 6 (ה) וְעֲנִיתָ וְאָמַרְתָּ לַפְּנֵי יִקְנֶה אֱלֹהֶיךָ אַרְמֵל אָבִי וַיִּרְדּוּ מִצְרַיִמָּה וַיִּגְרַשׁ שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵט וַיְהִי־שָׁם לִגְוִי גָדוֹל עֲצוּם וָרַב:
- 7 (ו) וַיִּרְעוּ אֲתָנּוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה:
- 8 (ז) וּנְצַעֲקָ אֶל־יִקְנֶה אֱלֹהֵי אַבְתָּיִנוּ וַיִּשְׁמַע יִקְנֹה אֶת־קִלְנוּ וַיִּרְא אֶת־עַנְיָנוּ וְאֶת־עֲמַלְנוּ וְאֶת־לַחֲצוֹנוּ:
- 9 (ח) וַיִּצְאָנוּ יִקְנֹה מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְיָרֵעַ נְטוּיָהּ וּבְמִרְאָ גָדֹל וּבְאֲתוֹת וּבְמִפְתִּיִם:
- 10 (ט) וַיִּבְאָנוּ אֶל־הַמְּקוֹם הַזֶּה וַיִּתְּוֶן־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אָרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ:
- 11 (י) וְעַתָּה הִנֵּה הִבְאֵתִי אֶת־רֵאשִׁית פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִּי יִקְנֶה וְהִנְחִיתוֹ לַפְּנֵי יִקְנֶה אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לַפְּנֵי יִקְנֶה אֱלֹהֶיךָ:
- 12 (יא) וְשָׂמַחְתָּ בְכָל־הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַתְּ לָךְ יִקְנֶה אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתְךָ אִתָּהּ וְסֵלֹוִי וְהִגַּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ: ס
- 13 תרגום ירושלמי דברים פרק כו
- 14 (ג) וְתִיתִי לֹת פִּתְנָא דִּי יִהְיוּ מִמֶּנָּא כְּהֵן רַב בְּיוֹמָיָה הָאֵינִין וְתִמְרוּן לִיה אֹדִינִין וְשִׁבְחִינִין יוֹמָא הַדִּין קָדָם יְיָ אֱלֹהֵי אַרְוּם עָלֵינוּ לְאַרְעָא דְקִנְיִים מִיִּמְרָא דִּי לְאַבְתָּנוּ לְמַתָּן לָנוּ:
- 15 תרגום המיוחס ליונתן - תורה שמות פרק יב
- 16 (ג) וְיִהִי דָם נִכְסַת פִּסְחָא וּגְזֵרַת מְהוּלְתָא מְעַרְב לְכוּן לְמַעְבַּד מְנִיָּה אֶת עַל בְּתִיָּא דְאַתָּוִן שְׂרִין תַּמָּן וְאַחְמִי יַת זְכוּת דְמָא וְאַיְחוּס עָלֵינוּ וְלֹא יִשְׁלוּט בְּכוּן מְלֹאָךְ מוֹתָא דְאַתְּנִיב לִיה רְשׁוּתָא לְמַחְבְּלָא בְּמַקְטְלֵי בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם:
- 17 שמות פרק יב
- 18 (מד) וְכָל־עֶבֶד אִישׁ מִקְנַת־בְּסֹף וּמִלְתָּה אִתּוֹ אִזּוּ יֹאכַל בּוֹ:
- 19 שמות פרק יב
- 20 (מח) וְכִי־יִגְוֹר אֲתָךְ גֵּר וְעָשָׂה פֶסַח לִיקְנֹה הַמּוֹל לּוֹ כָּל־זִכָּר וְאִזּוּ יִקְרַב לַעֲשׂוֹתוֹ וְהִנֵּה כְּאַזְרַח הָאָרֶץ וְכָל־עַרְל לֹא־יֹאכַל בּוֹ:
- 21 תוספות מסכת יבמות דף מח עמוד א
- 22 אלא עבד איש אתה מל בעל כרחו - פי' בקונט' בלשון שני דעבד איש אף על גב שהוא גדול וכן דעת ומלתה אותו וגו'
- 23 בעל כרחו ואי אתה מל בן איש גר הבא להתגייר אין לו כח למול בנו גדול בעל כרחו דגבי בנים כתיב המול לו כל זכר ולא כתיב בהו כל איש כמו גבי עבד ודבר תימה פירש דקרא דהמול לו כל זכר מוקמינן למילת זכריו שמעכבתו מלאכול בפסח וזה לא שייך אלא בבנים שנולדו בקדושה אבל מילת בניו שלא נולדו בקדושה אינה מעכבתו מלאכול בפסח
- 24 ונראה דלא צריך קרא למידרש מיניה ואי אתה מל בן איש בעל כרחו דממילא ידעינן שלא יגיירוהו בעל כרחו ועוד
- 25 דמיפת תואר שמעינן דאין מלין גר בעל כרחו דהא יפת תואר אין מטבילין אותה בעל כרחו מדאיצטריך רחמנא להמתין לה שלשים יום ובקבלה עליה אין צריך להמתין ולא נקטיה אלא לפרושי מילתיה דרשב"א דקאמר דמתחלה כופין לשם שפחות ולא לשם גירות אי נמי משום דנקט לה במילתיה דרבנן כשם שאי אתה מל בן איש נקט נמי בדרכי שמעון בן אלעזר לאשמועינן דאע"פ שאי אתה מל בן איש בעל כרחו עבד אתה מל בעל כרחו
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40